

20.12.2006

Dnro 1421/4/06

Ratkaisija: Apulaisoikeusasiamies Jukka Lindstedt

Esittelijä: Vanhempi oikeusasiamiehensihteeri Juha Haapamäki

TAKAVARIKKO METSÄSTYSLAIN PERUSTEELLA

1

KANTELU

Kantelija arvosteli oikeusasiamiehelle 24.4. ja 20.7.2006 osoittamissaan kirjeissä - - - poliisipäällikön menettelyä takavarikkoasiassa. Kantelijan mukaan poliisipäällikkö menetteli lainvastaisesti, kun hän kieltäytyi palauttamasta takavarikoitua asetta, vaikka käräjäoikeus oli hylännyt kantelijan tekemäksi väitettyä rikosta koskevan syytteen ja määrännyt takavarikoidun aseiden palautettavaksi kantelijalle. Ase palautettiin kantelijan mukaan vasta 17 vuorokautta hovioikeuden tuomion antamisen jälkeen. Kantelija katsoi myös, että teko, josta häntä epäiltiin, oli enintään metsästysrikkomus, joten takavarikkoa ei olisi saanut alunperinkään tehdä.

- - -

3

RATKAISU

3.1

Tapahtumatietoja

Kantelijaa epäiltiin 22.8.2005 kirjatun rikosilmoituksen mukaan metsästysrikkomuksesta eli ravintohoukuttimen käyttämisestä luvallisessa karhunmetsästyksessä. Poliisipäällikön määräyksestä kantelijalta takavarikoitiin samana päivänä kivääri, koska tuomioistuin voi julistaa sen rikoksentekovälineenä valtiolle menetetyksi. Epäilty metsästysrikkomus siirrettiin 2.9.2005 syyteharkintaan.

Joensuun kihlakunnansyyttäjä nosti kantelijaa vastaan (27.9.2005 vireille tulleen) syytteen metsästysrikoksesta ja vaati myös, että rikoksen tekemisessä käytetty kivääri tuomitaan valtiolle menetetyksi. Joensuun käräjäoikeus hylkäsi syytteen 14.11.2005 ja määräsi kiväärin palautettavaksi kantelijalle.

Syyttäjä valittiin tuomiosta Itä-Suomen hovioikeuteen. Hovioikeus ei 11.4.2006 antamallaan tuomiolla muuttanut käräjäoikeuden tuomion lopputulosta. Poliisi palautti kiväärin kantelijalle toukokuussa 2006.

3.2

Kannanotto

3.2.1

Takavarikon peruste

Pakkokeinolain 4 luvun 1 §:ssä on yleinen säännös takavarikon edellytyksistä. Sen mukaan esine voidaan takavarikoida, jos on syytä olettaa, että se voi olla todisteena rikosasiassa tai on rikoksella joltakulta viety taikka että tuomioistuin julistaa sen menetetyksi.

Metsästyslaissa on kuitenkin omia, pakkokeinolain yleisistä takavarikkosäännöksistä osin poikkeavia säännöksiä. Metsästyslain 80 §:n 4 momentin mukaan rikoksen tekemisessä käytettyä ampuma-asetta ei voida tuomita valtiolle menetetyksi metsästysrikkomuksen perusteella. Näin ollen asetta ei voida metsästysrikkomuksen esitutkinnassa myöskään takavarikoida sillä perusteella, että tuomioistuin voisi julistaa rikosentekovälineen valtiolle menetetyksi. Sen sijaan metsästysrikkoksen ja metsästyslain 75 §:n 1 momentin 5 kohdassa tarkoitetun tahallisen teon esitutkinnassa ampuma-ase voidaan takavarikoida menettämisseuraamuksen turvaamiseksi. Metsästyslaissa rikosentekovälineen takavarikon edellytykset ovat siis osin tiukemmat kuin pakkokeinolaissa.

Poliisipäällikön päätös takavarikoida kivääri menettämisseuraamuksen turvaamiseksi ei siis ole ollut lainmukainen, minkä hän on itsekin myöntänyt. Hän toteaa soveltaneensa vain pakkokeinolakia.

Poliisipäällikön menettelyn moitittavuutta arvioitaessa totean ensiksikin, että epäillyn metsästysrikkoksen johdosta ampuma-ase voidaan takavarikoida menettämisseuraamuksen turvaamiseksi. Syyttäjä oli 27.9.2005 eli jo noin kuukausi takavarikon jälkeen katsonut kantelijan menettelyn metsästysrikkokseksi, kun hän oli pannut syyteasian vireille käräjäoikeudessa. Poliisiosaston lausunnossa oletetaan mielestäni perustellusti, että jos asetta ei olisi aiemmin takavarikoitu, syyttäjä olisi pyytänyt takavarikkoa syyteratkaisunsa jälkeen.

Syyttäjän ratkaisu ja tuomioistuinten ratkaisuihinkin ilmenevät metsästysrikkoksen tunnusmerkistön tulkinnanvaraisuudet huomioon ottaen ei liene ollut täysin perusteetonta sekään, että tapahtumaa olisi alun pitäen tutkittu metsästysrikkoksena. Kivääri olisi myös voitu laillisesti takavarikoida, jos se olisi katsottu tarpeelliseksi todisteiden kannalta metsästysrikkomuksenkin tutkinnassa, mutta tähän ei poliisipäällikkö selvityksessään vetoa.

Joka tapauksessa kivääriä ei olisi saanut poliisipäällikön päätöksessä mainituilla perusteilla takavarikoida. Kiinnitän vastaisen varalle poliisipäällikön vakavaa huomiota metsästyslain takavarikkoa koskevien säännösten noudattamiseen.

3.2.2

Kiväärin palauttaminen

Pakkokeinolain 4 luvun 16 §:n 1 momentin mukaan tuomioistuimen takavarikkoa koskevasta päätöksestä saa valittaa erikseen. Valitus ei estä esineen takavarikoimista. Tuon lainkohdan esitöissä todetaan, että vain

esineen takavarikoimista koskeva tuomioistuimen päätös pannaan täytäntöön valituksesta huolimatta. Jos tuomioistuin on takavarikon kumonnut, päätöstä ei panna täytäntöön ennen kuin se on saanut lainvoiman (hallituksen esitys 14/1985 s.14). Näin ollen poliisipäällikkö ei menetellyt lainvastaisesti, kun hän ei palauttanut takavarikoitua asetta ennen kuin kysymys takavarikosta oli tuomioistuimessa lainvoimaisesti ratkaistu. Silloin kun kantelija kertomansa mukaan vaati aseiden palauttamista eli käräjäoikeuden päätöksen jälkeen, lailliset perusteet sen takavarikolle rikoksentekevälineenä olivat olemassa. Tuolloinhan rikosepäilyinä oli jo syyttäjän ratkaisun mukaisesti metsästysrikos.

Kuten poliisiosaston lausunnossa todetaan, poliisipäällikön olisi kuitenkin tuolloin tullut ohjata kantelija esittämään takavarikon purkamista koskeva vaatimus syyttäjälle, jolle päätösvalta pakkokeinoasioissa asian syyteharkintaan saattamisen myötä oli siirtynyt. Toinen mahdollisuus olisi ollut tehdä pakkokeinolain 4 luvun 13 §:n perusteella vaatimus takavarikon kumoamisesta tuomioistuimelle, tässä tapauksessa hovioikeudelle. Tältä osin on tosin huomattava, että ainakin oikeuskirjallisuudessa on katsottu, että tuon säännöksen kirjoitustapa osoittaa, että syytteen käsittelyn alettua vaatimus voidaan tehdä vain syytteen käsittelyn yhteydessä (Helminen ym: Esitutkinta ja pakkokeinot s. 631).

Mitä tulee kiväärin palauttamiseen hovioikeuden tuomion jälkeen, katson saatu selvitys huomioon ottaen, että tältä osin ei Ilomantsin kihlakunnan poliisilaitoksella ole aiheettomasti viivytelty.

4

TOIMENPITEET

Kiinnitän vastaisen varalle poliisipäällikön vakavaa huomiota metsästyslain takavarikkoa koskevien säännösten noudattamiseen kohdassa 3.2.1 toteamani lainvastaisen menettelyn vuoksi. Tämän lisäksi kiinnitän hänen huomiotaan kohdassa 3.2.2 esittämäni käsitykseen neuvontavelvollisuudesta.

Muihin toimenpiteisiin kantelu ei anna aihetta. Sen liitteet palautetaan ohessa kantelijalle.